

Disponering av bankkonti vedrørende
Branding Larvik

- **Larvik kommune** -

Rapport nr: 709011

2011

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	ii
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn og rammer	5
1.2 Problemstillinger	5
1.3 Metode og kvalitetssikring	6
1.4 Avgrensing	7
2 Hva er kommunens ansvar i forbindelse med "ordførerens konto"?	7
2.1 Fakta og funn	7
2.1.1 Bakgrunnen for Branding Larvik som kommunalt prosjekt	7
2.1.2 Oppretting og disponering av konti	8
2.1.3 Oppretting av og kontroll med bankkonti i Larvik kommune	9
2.1.4 Bruk av organisasjonsnummer	10
2.1.5 Kommunens ansvar, attestasjon og anvisning	10
2.2 Revisors vurderinger	11
3 Hvilke midler på bankkontiene tilhører kommunen?	11
3.1 Fakta og funn	11
3.1.1 Prosjektkontoen	12
3.1.2 Driftskontoen	13
3.2 Revisors vurderinger	14
4 Er overføringer fra kommunen hjemlet i vedtak?	15
4.1 Fakta og funn	15
4.2 Revisors vurderinger	16
5 Har kommunen betryggende kontroll med forvaltningen av kommunale midler på kontiene?	16
5.1 Fakta og funn	16
5.2 Revisors vurderinger	17
6 Spørsmål knyttet til habilitet og etikk	17
6.1 Fakta og funn	17
6.2 Revisors vurderinger	17
7 Revisors konklusjoner	18
Litteratur og kildereferanser	20
Vedlegg 1: Ordførerens orientering til kommunestyret 23.03.2011	22
Vedlegg 2: E-post for anvisning av renteinntekter	25

Sammendrag

Kontrollutvalget i Larvik har i møte 29. mars, sak 15/11 gitt Telemark kommunerevisjon IKS i oppdrag å utrede disponeringen av kommunens bankkonto nr. 7177.05.95805.

Bakgrunnen for oppdraget er usikkerhet om den rettslige statusen av midlene på bankkontoen, dvs. om dette er midler som er en del av Larvik kommunes virksomhet eller ikke.

Ved gjennomgang av regnskapet for kontoen, ble vi oppmerksomme på at det hadde eksistert en annen konto som også var knyttet til kommunen. Vi har derfor undersøkt de samme forholdene på begge kontiene.

Problemstillinger

Følgende problemstillinger er lagt til grunn for undersøkelsen:

1. Hva er kommunens ansvar i forbindelse med "ordførers konto"?
2. Hvilke midler på bankkontoen tilhører kommunen?
3. Er overføringer fra kommunen hjemlet i vedtak?
4. Har kommunen betryggende kontroll med forvaltningen av kommunale midler på kontoen?
5. Spørsmål knyttet til habilitet og etikk.

Hva vi har gjort og avgrensinger

Vi har gjennomgått regnskapsoppstillingen for bankkontiene som er overlevert fra ordfører, og tatt stikkprøver på at bilagsoversikten stemmer med vedlagte bilag. Vi har ikke sett det som vår oppgave i denne forbindelse å foreta en revisjon av regnskapet. Hensikten med gjennomgangen har vært å kartlegge hvilke inntekter og utgifter som er ført på kontoen, for bedre å kunne vurdere om disse er en naturlig del av kommunens virksomhet.

Vi har ikke undersøkt kommunens regnskap for å kontrollere om kommunen har betalt fakturaer som skulle vært betalt av Branding Larvik.

Branding Larvik har ikke fremstått som et offentligrettslig organ som omfattes av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser. Vi har derfor ikke undersøkt anskaffelser av varer og tjenester i forbindelse med prosjekter og andre arrangementer, eller relasjoner mellom personer som har foretatt anskaffelsene og leverandørene.

Renteinntekter er skattepliktig inntekt. Hvis ikke kommunen har vært eier av midlene på prosjektkontoen og driftskontoen, oppstår det spørsmål om hvem som er eier av renteinntektene på kontiene, og eventuell skatteplikt. Det har vi ikke gjort vurderinger av.

Vi avgrenser også mot kulturetatens samarbeid i forbindelse med Folkefesten, da det er skrevet eget revisjonsnotat om denne, jf. kommunestyresak nr. 016/10. I 2010 er Folkefesten arrangert i Næringsforeningens regi. Sponsorinntekter er ikke ført inn på Branding Larviks bankkonto, mens overføringer fra kommunen for 2010 er inntektsført på Branding Larvik i 2011.

Våre konklusjoner

Vi har ikke funnet forhold som tilsier at ordføreren har misbrukt sin stilling for å fremme egne interesser for privatpersonen Øyvind Riise Jenssen.

Det har vært en uheldig sammenblanding av roller. Øyvind Riise Jenssen har ikke vært bevisst på når han har representert kommunen og når han har representert Branding Larvik. Omverdenen vil se på han som ordfører, men han burde selv vært bevisst bruken av tittel, brevpapir, logo og organisasjonsnummer.

Dersom Riise Jenssen deltar i styrer, komiteer og andre utvalg som privatperson, kan det medføre inhabilitet i kommunale saker som angår disse.

Vi mener at det er politisk forankret at virksomheten til Branding Larvik ikke er en del av kommunens oppgaver. Det kommer frem i kommunestyrevedtaket i sak 017/05 at Branding Larvik ikke skulle videreføres som kommunalt prosjekt. Vi viser også til kommunestyresak 062/10 om kommunens framtidige engasjement i forbindelse med videreføring av Folkefesten. Vår gjennomgang av dokumenter tilsier ikke at de prosjekter og arrangementer som er gjennomført, er oppgaver som det er naturlig å knytte til kommunal forvaltning eller som det foreligger særskilte vedtak om i kommunen. Virksomheten til Branding Larvik er ikke en del av kommunens oppgaver og er ikke politisk forankret.

Branding Larvik har siden 2005 vært drevet på privat initiativ. Virksomheten er i stor grad finansiert av sponsormidler fra næringslivet. Støtten fra kommunen har vært ment som en støtte til dette initiativet. Den årlige støtten på kr 100 000 er basert på vedtak i forbindelse med strategidokumentet. Det kan stilles spørsmål om det foreligger gyldig vedtak på støtten på kr 50 000 til Tangaroa aksjonen, siden det ikke er vist til vedtak i saken.

Overføringen av renteinntektene er basert på en muntlig avtale mellom mottaker og giver, og anvist ved en e-post fra ordfører. Ordfører har neppe fullmakt til å avgjøre kommunens holdning og tolke gavebrevet på vegne av kommunen. Dette burde ikke være gyldig grunnlag for administrasjonen for å overføre midler til det de oppfattet som en ekstern, privat konto. Den stående anvisningen som er grunnlaget for overføringer av rentene fra kommunen til Branding Larvik tilfredsstiller ikke de krav som settes til en anvisning.

Renteinntektene har vært brukt på Folkefesten i samsvar med en muntlig avtale mellom giver og ordfører. Det er ikke klart at avtalen innebærer at alle renteinntektene skulle disponeres av Branding Larvik.

Bankkonti knyttet til Larvik kommunes organisasjonsnummer skal være en del av kommunens regnskap og forvaltningen av slike konti skal følge kommunens rutiner. Bruken av kommunens organisasjonsnummer, både i forbindelse med oppretting av bankkontiene og på utgående fakturaer, er ikke i samsvar med enhetsregisterloven.

Kommunen har ikke ført noen form for kontroll med de midlene som er overført fra kommunen til kontiene. Dette er begrunnet med at administrasjonen ikke har ansett dette som overføringer til arrangementer som kommunen skal kontrollere.

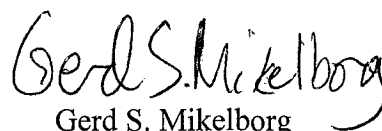
Regnskapsavdelingen fjernet fakturaer adressert til Larvik kommune fra kommunens regnskapssystem og oversendte dem til ordførerens kontor. På samme måte har årsoppgaver

fra DnBNOR der Larvik kommune står som kontoeier, først blitt sendt til kommunens fakturaadresse. Når dette ikke har vært tatt opp til diskusjon, tyder dette på svikt i internkontrollen i kommunen.

Skien, 26. april 2011
Telemark kommunerevisjon IKS

Finn-Egil Aure
revisjonssjef

Marit Aasen
prosjektleder

Gerd S. Mikelborg
forvaltningsrevisor

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og rammer

Kontrollutvalget i Larvik har i møte 29. mars, sak 15/11 gitt Telemark kommunerevisjon IKS i oppdrag å utrede disponeringen av kommunens bankkonto nr. 7177.05.95805.

Bakgrunnen for oppdraget er usikkerhet om den rettslige statusen av midlene på bankkontoen, dvs. om dette er midler som er en del av Larvik kommunes virksomhet, eller ikke.

Ved gjennomgang av regnskapet for kontoen, ble vi oppmerksomme på at det hadde eksistert en annen konto som også var knyttet til kommunen. Vi har derfor undersøkt de samme forholdene på begge kontiene.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger er lagt til grunn for undersøkelsen:

1. Hva er kommunens ansvar i forbindelse med "ordførerens konto"?
2. Hvilke midler på bankkontoen tilhører kommunen?
3. Er overføringer fra kommunen hjemlet i vedtak?
4. Har kommunen betryggende kontroll med forvaltningen av kommunale midler på kontoen?
5. Spørsmål knyttet til habilitet og etikk.

Relevante lover og regler:

Ifølge **kommunelovens** (koml) § 9, tredje punkt, andre setning, er ordføreren tillagt kompetanse til å "underskrive på kommunens vegne". I uttrykket¹ *ligger at det er ordføreren som – med mindre annet er bestemt – forplikter kommunen juridisk med sin underskrift. Disse bestemmelsene gir imidlertid (utenom rettergang) ingen legitimasjon til å binde kommunen lenger enn det underliggende forhold tilsier. Dersom ordfører handler utenfor den fullmakt han har etter vedtak i kompetent organ, oppstår det ingen forpliktelser for kommunen. Dette begrenses til mer betydelige disposisjoner som låneopptak, pantsetting, kjøp og salg av fast eiendom, når det er gitt relativt klare regler om kompetanseforholdene.*

Dersom ordfører inngår avtaler om mer dagligdagse forhold, kan det være uoversiktlig for medkontrahenten om ordfører har rett til å binde kommunen eller ikke. *Det må da kunne antas at kommunen lett vil bli bundet i slike tilfeller.*

Koml § 23 nr. 2 pålegger administrasjonssjefen et ansvar for å påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.

Han/hun skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, at den er gjenstand for betryggende kontroll og at det etableres tilfredsstillende rutiner for internkontroll. Administrasjonssjefens ansvar omfatter også regnskaps- og kassererfunksjonen.

Før utbetaling fra kommunen gjennomføres, skal det foreligge en anvisning på hvert beløp fra den som har myndighet til å gi en slik utbetalingsordre. Anvisningen skal angi hvem utbetaling skjer til og hvilken budsjettpost som skal belastes. Anvisning kan også skje etter

¹ Jf. Overå.O/ Bernt.J.F.(2006): Kommuneloven med kommentarer, Kommuneforlagt AS, Oslo, side 74,75.

”stående anvisning” når det gjelder uforanderlige årsutgifter. Anvisningen gjelder da til annen ordre blir sendt.²

Ifølge **foretaksregisterloven** § 2-1 er registreringspliktige foretak bl.a. foreninger og andre innretninger som driver næringsvirksomhet eller har til formål å drive slik virksomhet.

Ifølge **enhetsregisterloven** skal registeret *entydig* identifisere registreringsenhetene ved tildeling og registrering av organisasjonsnummer. Organisasjonsnummeret skal alltid være med på forretningsdokumenter.

Inntekter er skattepliktige etter **skatteloven** § 5-1 for alle med skattepliktig. Kommunen er fritatt fra skatteplikt etter skatteloven § 2-30, 1, c. Alle foreninger og innretninger ”under selvstendig bestyrelse” er i utgangspunktet skattepliktige etter skatteloven § 2-2, 1, h. Skatteloven § 2-32 fritar innretninger som ”ikke har erverv til formål” fra skatteplikt. Ellers har enhver privatperson i Norge plikt til å svare skatt, jfr. skatteloven § 2-1, 1.

Forvaltningsloven § 6 første ledd e), andre og fjerde ledd og kommuneloven § 40 nr. 3 regulerer habilitet i kommunen, for folkevalgte og ansatte.

Larvik kommune har **etiske retningslinjer** som er å finne i kommunens personalhåndbok. Retningslinjene skal bidra til bevisstgjøring og oppfordre til etisk skjønn hos ansatte og folkevalgte. Folkevalgte og ansatte skal unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og personlige interesser. De plikter å utføre sine oppgaver og opptre slik at det ikke skader kommunens omdømme. Bruk av kommunens eiendeler skal bare skje i tråd med fastsatte regler. Ingen skal kjøpe varer til privat bruk i kommunens navn eller bruke kommunens rabattordninger til private formål. Kommunens brevhode eller logo skal ikke brukes i privat korrespondanse. Det må framgå klart at folkevalgte og ansatte ikke skal la seg påvirke av gaver, godtgjørelser eller kontaktnett for å innta bestemte standpunkt eller utføre spesielle handlinger.

1.3 Metode og kvalitetssikring

Vi har gjennomgått regnskapsoppstillinger for begge bankkontiene som vi har fått overlevert fra ordføreren, tilhørende kontoutdrag fra DnBNOR og bilagene til regnskapene. Vi har lest gjennom møtetreferater og andre dokumenter i forbindelse med Branding Larvik. Dette er dokumenter som vi har fått overlevert fra ordføreren. Vi har gjennomført intervjuer med ordføreren, varaordføreren, rådmannen og regnskapssjefen. Det er innhentet skriftlig informasjon fra DnBNOR i forbindelse med opprettelse av bankkontiene og fra Thore Liverød i forbindelse med rentene fra kulturhusgaven. Vi har hatt en gjennomgang av relevante dokumenter og vedtak i kommunen.

Fakta i rapporten er kvalitetssikret ved at de vi har intervjuet har verifisert skriftlige referat fra intervjuene. Vi har sendt hele faktadelen av rapporten til ordføreren for gjennomlesning, og rådmannen og regnskapssjefen har fått oversendt de avsnittene av faktadelene som omhandler administrasjonens ansvarsområder. Vi har ikke sendt noen del av rapporten til varaordføreren, siden han ikke er omtalt i rapporten. Alle har fått en meget kort frist for å komme med tilbakemeldinger om eventuelle korrigeringer av faktafeil. Ingen av tilbakemeldingene pekte på vesentlige feil i faktadelen, slik at det ikke er foretatt endringer i den på bakgrunn av dette.

² Jf. Overå.O/ Bernt.J.F.(2006): Kommuneloven med kommentarer, Kommuneforlaget AS, Oslo, side 169.

1.4 Avgrensing

Vi har gjennomgått regnskapsoppstillingen for bankkontiene som er overlevert fra ordfører, og tatt stikkprøver på at bilagsoversikten stemmer med vedlagte bilag. Vi har ikke sett det som vår oppgave i denne forbindelse å foreta en revisjon av regnskapet. Hensikten med gjennomgangen har vært å kartlegge hvilke inntekter og utgifter som er ført på kontoen, for bedre å kunne vurdere om disse er en naturlig del av kommunens virksomhet.

Vi har ikke undersøkt kommunens regnskap for å kontrollere om kommunen har betalt fakturaer som skulle vært betalt av Branding Larvik.

Branding Larvik har ikke fremstått som et offentligrettslig organ som omfattes av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser. Vi har derfor ikke undersøkt anskaffelser av varer og tjenester i forbindelse med prosjekter og andre arrangementer, eller relasjoner mellom personer som har foretatt anskaffelsene og leverandørene.

Renteinntekter er skattepliktig inntekt. Hvis ikke kommunen har vært eier av midlene på prosjektkontoen og driftskontoen, oppstår det spørsmål om hvem som er eier av renteinntektene på kontiene, og eventuell skatteplikt. Det har vi ikke gjort vurderinger av.

Vi avgrenser også mot kulturetatens samarbeid i forbindelse med Folkefesten, da det er skrevet eget revisjonsnotat om denne, jf. kommunestyresak nr. 016/10. I 2010 er Folkefesten arrangert i Næringsforeningens regi. Sponsorinntekter er ikke ført inn på Branding Larviks bankkonto, mens overføringer fra kommunen for 2010 er inntektsført på Branding Larvik i 2011 og står fortsatt på kontoen.

2 Hva er kommunens ansvar i forbindelse med ”ordførers konto”?

2.1 Fakta og funn

2.1.1 Bakgrunnen for Branding Larvik som kommunalt prosjekt

Branding Larvik ble startet i 2002 av daværende rådmann Einar Gaustad. Det er første gang omtalt i 1. tertialrapport 2003, da det ble bevilget kr 500 000 til prosjektet:

I oktober 2002 ble det startet opp en prosess med sikte på å avklare forutsetningene for eventuelt å utvikle Larvik til en positiv merkevare gjennom prosjektet: Merkevare Larvik. Prosjektet startet med ett fellesmøte mellom næringsliv, lag og foreninger samt representanter fra de politiske partiene, som ga uttrykk for at tiden var moden for å starte ett prosjekt for oppbygging av Larviks omdømme. I løpet av første kvartal i år er det identifisert mulige rammer for gjennomføring av et slikt prosjekt, og det ble avholdt oppfølgingsmøter i februar og mars, hvor skisser og opplegg for gjennomføring av prosjektet ble presentert.

Kvartalsrapport 2003 / 1 side 16:

De endelige rammer for konseptet merkevarebygging for Larvik ble presentert og drøftet på møte mandag 24. mars, hvor det fra næringsliv og interesseorganisasjoner ble gitt forpliktende tilsagn om økonomisk bidrag til en fullfinansiering av prosjektet for en periode av 2 år.

Rammene for prosjektet er for 2003 og 2004 og er totalt satt til 2 millioner kroner, hvor det forutsettes at kommunen bidrar med kr. 500.000,- hvert av årene. Den øvrige del av finansieringen forutsettes gitt ved forpliktende tilsagn fra næringsliv og – organisasjonene.

På bakgrunn av at representanter fra partiene har deltatt i prosessen fra starten av fremmes dette prosjektet etter avtale med ordfører for behandling sammen med kvartalsrapporten. Når det gjelder finansieringen vises det til annen omtale i rapporten. Det forutsettes at prosjektet ikke videreføres før det foreligger forpliktende tilsagn fra samarbeidspartene i prosjektet som sikrer totalfinansieringen.

Branding Larvik komiteen og Folkefestkomiteen er samme komité. En periode besto komiteen av opptil 15-20 personer. Daværende rådmannen ringte og spurte folk fra næringslivet, lag og foreninger om de ville delta i det prosjektet som kommunestyret hadde vedtatt. Prosjektet skulle drive merkevarebygging. Larvik-logoen (Larvik med bølger under) er et resultat av arbeidet til Branding Larvik mens det var et kommunalt prosjekt. Målet med prosjektet var å skape optimisme i en periode da Larvik var preget av nedgang. Oppstartsmøte i Branding Larvik som et folkelig engasjement var 09.10.2003. Det ble opprette grupper, såkalte brands som skulle jobbe innenfor ulike områder. Det hele endte opp med Folkefesten i 2004, arrangert av kommunen med kommunale midler.

Rådmannen foreslo i forbindelse med Strategidokumentet 2005-2008 å bevilge kr 500 000 til videreføring av Branding Larvik og kr 400 000 til Larvik håndballklubb. Den politiske behandlingen, jf. K-sak 17/05 endte med å bevilge kr 400 000 til Larvik håndballklubb og kr 100 000 til Branding Larvik. Branding Larvik som kommunalt prosjekt ble nedlagt av kommunestyret, som bevilget kr 100 000 til at dette arbeidet skulle fortsette på frivillig basis. Ordfører opplyser at på dette tidspunktet ble det arrangert et møte, og 12 personer møtte og diskuterte hva som skulle skje videre med Branding Larvik, når de hadde frivillige, men ikke penger. De ble enige om å fortsette med sponsorer fra næringslivet, og næringslivet ville gjerne være med. På dette tidspunktet ble det behov for en konto for å samle sponsorpenger.

Branding Larvik-komiteen har siden 2005 arrangert Folkefesten, Tangaroa-ekspedisjonen, St.-Hans på Sanden og deltatt på "Larvik 09". Møtereferater, e-poster, avtaler og fakturaer viser at flere deltakere har vært involvert i Branding Larvik. Revisjonsnotatet om Folkefesten har omtalt kommunens rolle i Branding Larvik, og sier at fra kommunen har kultursjefen deltatt i tillegg til ordfører. Hele komiteen har arbeidet med å skaffe inntekter, inngå avtaler og anskaffe varer og tjenester. I tillegg til arrangementene viser regnskapene at Branding Larvik har støttet ulike arrangementer og foreninger. Ordfører opplyser at denne type støtte kunne han dele ut uten å rådføre seg med de andre medlemmene i komiteen, jf. punkt 3.1.2.

2.1.2 Oppretting og disponering av konti

Det er opprettet to bankkonti i DnBNOR. Den første kontoen "prosjektkontoen"³ ble åpnet 20.09.2005 på anmodning fra ordføreren. Kontoen ble åpnet med organisasjonsnummeret til Link Larvik AS, men den 18.10.2005 ble organisasjonsnummeret endret til 948 930 560 – Larvik kommune. Øyvind Riise Jenssen har hatt fullmakt til kontoen fra den ble opprettet til den ble avsluttet. I tillegg hadde Jørgen Johansen⁴ fullmakt på kontoen fra 07.06.2007 til 23.02.2009. Ordføreren ba banken om å avslutte kontoen 21.03.2011. Restsaldoen på kr 300,34 ble overført til den andre kontoen som benevnes "driftskontoen".

³ Ordfører omtaler de to kontiene som driftskonto og prosjektkonto i sin orientering til kommunestyret i Larvik 23.03.2011, jf. vedlegg nr. 1.

⁴ Daglig leder av Link Larvik AS

Driftskontoen ble åpnet 19.10.2005 på anmodning fra ordføreren. Kontoen ble åpnet med organisasjonsnummer 948 930 560 – Larvik kommune. Øyvind Riise Jenssen har hatt fullmakt på kontoen inntil 22.03.2011. Fra denne datoen ble disposisjonsretten overført til regnskapssjefen i kommunen, etter anmodning fra Øyvind Riise Jenssen. Administrasjonen har nå lagt inn Branding Larvik som et prosjekt under Folkevalgte styringsorganer på ansvarsområde 1770, fakturaer og utbetalinger skjer via kommunens systemer og kontoen er tatt inn i konsernkontoen til Larvik kommune.

I møtereferat fra Branding Larvik-komiteen datert 09.09.2005 er det opplyst at Branding Larvik har opprettet en bankkonto med tilknytning til Link Larvik AS. I møtereferat fra samme komité datert 21.10.2005, står det at det er opprettet en konto til. Det er opplyst i referatet at begge kontiene nå benytter organisasjonsnummeret til kommunen.

2.1.3 Oppretting av og kontroll med bankkonti i Larvik kommune

Nå er det bare regnskapssjefen som har fullmakt til å opprette konti for Larvik kommune. Dette har ikke vært praksis tidligere. For å rydde opp i bankkonti som ikke er omfattet av kommunens regnskap, sendte regnskapssjefen 21.03.2011 e-post til alle resultatenhetslederne i Larvik kommune med beskjed om at alle konti knyttet til kommunens organisasjonsnummer skal føres i kommunens regnskap. Hvis midlene ikke tilhører kommunen, må de ansvarlig finne andre løsninger enn å ha konto knyttet til kommunens organisasjonsnummer. Mange av kontiene er opprettet for lenge siden og i andre banker enn de Larvik kommune har avtale med. Den enkelte enhet har ofte tatt direkte kontakt med sin lokale bank uten at regnskapsavdelingen har blitt involvert. Sidene kontiene ikke er i kommunens regnskap, har regnskapsavdelingen heller ikke hatt kontroll med midlene. Det er først og fremst skolene, men også sykehjemmene som har hatt slike konti. Det kan være konto til elevkantiner, elevråd, innsamling av gaver, Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) osv. Regnskapssjefen opplyser at årsaken til at det ikke er sendt ut brev til bankene i Larvik for å be om oversikt over alle konti knyttet til kommunen, er at kommunen i tillegg til organisasjonsnummeret har ca 200 undernummer, og noen av kontiene regnskapsavdelingen har oppdaget har vært knyttet til disse.

Både regnskapssjefen og rådmannen bekrefter at de har kjent til at Branding Larvik har hatt en egen bankkonto. De har ikke vært klar over at Branding Larvik har disponert mer enn én konto. De opplyser at de ikke tidligere har vært kjent med at disse bankkontiene har vært knyttet opp mot kommunens organisasjonsnummer. Rådmannen ble først klar over dette i forbindelse med at Østlands-Posten ba om innsyn i kontoen.

Bankkontiene har ikke vært en del av kommunens konsernkonto. Regnskapssjefen har ansett overføringene fra kommunen til bankkontoen for Branding Larvik som en overføring til private.

Kontoutdragene er sendt fra banken adressert til Larvik kommune. Regnskapssjefen personlig har ikke sett slike dokumenter, men opplyser at ansatte i regnskapsavdelingen kan bekrefte at de har mottatt og videresendt kontoutdrag og årsoppgaver til ordføreren. Riise Jenssen opplyser også at kontoutdragene er oversendt til han fra regnskapsavdelingen med internposten i kommunen.

2.1.4 Bruk av organisasjonsnummer

Branding Larvik har brukt kommunens organisasjonsnummer på noen fakturaer. Som begrunnelse for hvorfor dette ble gjort, oppgir Riise Jenssen at en av de store sponsorene til Branding Larvik ikke kunne betale ut midlene uten at de hadde et organisasjonsnummer. Riise Jenssen mener han spurte om råd hos regnskapsavdelingen, og fikk opplyst at han kunne bruke et av kommunens undernummer når han sendte ut fakturaer. Vi har ikke klart å få bekreftet eller tidfestet denne henvendelsen.

Regnskapssjefen har ansvar for kommunens organisasjonsnummer og opprettelsen av disse. Regnskapssjefen har opplyst at han har mange henvendelser om dette, slik at han ikke kan stadfeste eller avkrefte om det har funnet sted en samtale med ordfører om bruk av organisasjonsnummer.

Organisasjonsnummer 874 585 432 er brukt på fakturaer fra 2007 og årene framover. Organisasjonsnummeret tilhørte en underenhet av Larvik kommunes driftsavdeling med organisasjonsnummer 979 351 933. Da driftsavdelingen ble slettet fra Brønnøysundregistrene 09.05.2006, ble også nummer 874 585 432 slettet. Fra 2009 er kommunens gjeldende organisasjonsnummer 948 930 560 også brukt på noen fakturaer.

2.1.5 Kommunens ansvar, attestasjon og anvisning

Fullmakter når det gjelder bestilling, attestasjon og anvisning for ansvar knyttet opp mot folkevalgte styringsorganer er følgende:

- Bestiller: Øyvind Riise Jenssen, Bjørg Engum (sekretær for ordføreren) og Ragnar Jensen.⁵
- Attestasjon: Bjørg Engum
- Anvisning: Jan Arvid Kristengaard (ass. rådmann)
- Ordføreren skal kun anviser regninger som gjelder rådmannen personlig.

Vi finner igjen Øyvind Riise Jenssen og Ragnar Jenssen som bestillere på en del av fakturaene, men ikke knyttet opp mot det bestillernummeret som skal oppgis når det bestilles for kommunen. Ved vår gjennomgang av bilag har vi funnet årsoppgaver fra DnBNOR som er adressert til Larvik kommune, postboks 2014, med opplysninger om at post vedr. prosjektkontoen vanligvis sendes til Tangora Aksjonen c/o Larvik kommune.

Rutinen når det gjelder bilagsbehandling i Larvik kommune er følgende:

- Det er opprettet et bestillernummer for alle ansatte som har fått fullmakt til å bestille varer og tjenester for Larvik kommune. Bestillernummer skal alltid oppgis ved bestilling.
- Alle fakturaer sendes til Larvik kommune, postboks 2014.
- Regnskapskontoret kontrollerer og skanner inn alle inngående fakturaer.
- Alle fakturaer med bestillernummer som tilhører Øyvind Riise Jenssen, Bjørg Engum og Ragnar Jensen blir sendt til Bjørg Engum for attestasjon. Attestanten kontrollerer at fakturaen er i samsvar med bestilling og påfører kontering, dvs konto, ansvar og funksjon. Deretter blir fakturaen sendt videre til assisterende rådmann Jan Arvid Kristengaard for anvisning.

⁵ Iflg. opplysninger fra kommune har Ragnar Jenssen fratrådt med pensjon. Vi har ikke undersøkt om han fortsatt har bestillingsmyndighet i Larvik kommune.

- Når noen i kommunen oppdager fakturaer som ikke tilhører kommunen i regnskapet, må det gis beskjed til regnskapsavdelingen, som tilbakefører fakturaen og sender den til rette vedkommende.

Hvis det har kommet fakturaer fra leverandører til Branding Larvik adressert til Larvik kommune, har sekretæren ved ordførers kontor fanget opp disse i forbindelse med attesting.

2.2 Revisors vurderinger

I dokumenter som er utarbeidet før bankkontiene til Branding Larvik ble opprettet, kommer det frem at Branding Larvik, startet som et kommunalt prosjekt i samarbeid med Larvik Næringsforening. Det kommer også klart frem at kommunen avsluttet sitt prosjekt i 2005. Etter den tid skulle det overlates til det private næringsliv, med årlig tilskudd fra kommunen.

Regnskapssjefen har ikke vært involvert i opprettelsen av bankkontiene. Administrasjonen i kommunen har heller ikke hatt disposisjonsfullmakt over kontiene. Ut fra de opplysningene vi har fått fra Larvik kommune, har det vært allment akseptert at bankkontiene ikke har vært knyttet til kommunens ansvarsområder. Vår gjennomgang av dokumenter tilsier heller ikke at de prosjekter og arrangementer som er gjennomført, er vanlige eller vedtatte kommunale oppgaver.

Bruk av kommunens organisasjonsnummer, også de som er avviklet, både for å opprette bankkontiene og på utgående fakturaer er ikke i samsvar med enhetsregisterloven. Vi viser til at formålet med enhetsregisteret er at det skal *entydig* identifisere registreringsenhetene ved tildeling og registrering av organisasjonsnummer. Det er ikke akseptabelt at kommunen eller representanter for kommunen legger til rette for at eksterne kan bruke kommunens organisasjonsnummer. Opplysninger som har kommet frem den senere tid, har vist at det også har eksistert andre bankkonti utenfor kommuneregnskapet. Dette berører for så vidt ikke denne undersøkelsen, med det viser at det ikke har vært rutiner for betryggende kontroll med dette. Det er positivt at det nå ryddes opp i dette.

Når ikke kontiene har tilhørt konsernkonto for Larvik kommune, burde administrasjonen hatt rutiner som sørget for at det ble satt spørsmålstegn ved årsoppgaver som er stilet til Larvik kommune. På samme måte burde regnskapsavdelingen undersøkt nærmere fakturaer som er adressert til Larvik kommune, men likevel blir fjernet fra kommunens regnskapssystem og oversendt ordfører.

3 Hvilke midler på bankkontiene tilhører kommunen?

3.1 Fakta og funn

Det er ført detaljert regnskap over inntekter og utgifter på begge kontiene fra de ble opprettet. Regnskapene er dokumentert gjennom kontoutdrag på alle inn- og utbetalinger på kontiene.

På kontoen som betegnes som prosjektkonto, foreligger det bare nummerering av bilag for årene 2005 og 2006. Ernst & Young har kontrollert at bilagene stemmer med utskrifter fra bankkontiene for 2005 og 2006. Etter den tid er det ikke foretatt kontroll av regnskapene.

3.1.1 Prosjektkontoen

Prosjektkontoen ble opprettet i forbindelse med Tangaroa aksjonen i 2005. Kontoutskriftene henviser til Tangaroa, c/o Larvik kommune, Ordførerkontoret.

Inntektene på kontoen er hovedsakelig kommet inn i forbindelse med salg av aksjebrev og bidrag fra næringslivet for å hente flåten tilbake til Larvik. I tillegg har Larvik kommune bidratt med tilskudd på kr 50 000 til transport av flåten, og Vestfold fylkeskommune v/fylkesutvalget har bidratt med kr 50 000. Vestfold fylkeskommune skriver i sitt vedtak at pengene bevilges til Larvik kommune. De er ikke overført via Larvik kommune, men direkte inn på prosjektkontoen for Tangaroa aksjonen.

Hvert aksjebrev var pålydende kr 200. De var utformet med Larvik-logoen, som ikke tilhører Larvik kommune, men som kan lastes ned fra www.brandinglarvik.no og brukes av alle, også privatpersoner, for å markedsføre Larvik. Kommunens organisasjonsnummer var ikke knyttet til aksjebrevene, men de var undertegnet av "Øivind Riise Jenssen, ordfører".

Branding Larvik sikret seg opsjon på å få flåten tilbake til Larvik hvis den kom hel frem. I den forbindelse er det inngått en "Sponsorship agreement" mellom Branding Larvik og Tangaroa⁶ om å bidra med 1 mill. kroner. Avtalen er inngått med Larvik-logoen på brevpapiret og undertegnet av Øivind Riise Jenssen på vegne av Branding Larvik.

Utgiftene består blant annet av overførselen på 1 mill. til Tangaroa ekspedisjonen datert 01.02.2006. Det er ført utgifter til transport og sjøsetting av Tangaroa, og hjemføring av flåten inkl. forsikring i forbindelse med forsendelsen. Det er bilag på utgifter til de som vant "lotteriet" etter tegning av aksjebrev, en rundtur i Peru. Senere ilandsetting av flåten er fakturert med kr 60 625. Denne utgiftsfakturaen er knyttet opp mot Link Larvik AS. Ellers er inngående fakturaer stort sett adressert til Branding Larvik c/o ordfører kontoret, postboks 2020. Fakturaen fra Barwil Unitor Ship Service (Wilh. Wilhelmsen) som påtok seg å frakte flåten hjem, er stilet til Larvik kommune, kommuneadministrasjonen.

Tangaroa aksjonen ble avsluttet 04.05.2007 og saldo kr 46 396,46 ble overført til driftskontoen for Branding Larvik. Flåten står nå hos Agnes Utikling AS. Agnes Utvikling AS fikk opsjonen på flåten mot sponsormidler. Flåten har vært montert under et par arrangementer i Larvik. For tiden er den pakket sammen.

Det neste prosjektet som ble ført over bankkontoen var arrangementet St. Hansfest 23.06.2007 på Sanden. I forbindelse med dette arrangementet ble det innbetalt nye sponsormidler fra næringslivet. Disse er inntektsført på kontoen. Utgifter til underholdning, bl.a. konsert med DDE, vakthold fra politiet, annonseutgifter m.v. er betalt fra prosjektkontoen. Fakturaer er bl.a. adressert til Branding Larvik c/o Link Larvik AS, Romberggt. 3. Ingen av fakturaene er adressert til Larvik kommune v/ordfører. Regnskapet for St. Hans på Sanden er avsluttet den 14.02.2008 med at overskuddet, stort kr 6 765,88 er overført til driftskontoen for Branding Larvik.

Årsoppgaven for 2008 fra banken viser at det ikke har vært bevegelser på kontoen fra 14.02.2008 fram til mai 2009 bortsett fra at det er bokført inntående renter på kontoen.

⁶ Tangaroa er representert ved Torgeir Sæverud Higræff, Olav Heyerdahl, Øyvind Lauten, Anders Berg og Bjarne Krekvik.

Fra mai 2009 er det inntektsført i alt kr 220 000 fra sponsor/medarrangører til arrangementet Larvik 09 (rådhuset i Oslo). Utgående fakturaer for innbetaling av sponsor/medarrangører til Larvik 09 er sendt ut på ark uten logo men påtrykket Larvik kommune organisasjonsnummer 874 585 432, med unntak av en faktura og en purring som har organisasjonsnummer 948 930 560, som er det gjeldende organisasjonsnummer for Larvik kommune. Beløpet skulle innbetales til Branding Larvik c/o ordførerkontoret, Romberggt. 4. Mottatte fakturaer for kostnadene ved arrangementet er stilet til Larvik kommune v/Ragnar Jensen, Feyersgt.7, Larvik. Etter at utgifter til annonser, lokalleie og utstilling var betalt, ble restbeløpet kr 17 645,89 overført til driftskontoen for Branding Larvik.

Etter dette er det kun bokført renter for 2009 som ble overført til driftskontoen med kr 300,34 før kontoen ble slettet 21.03.2011.

3.1.2 Driftskontoen

Inntekter

I tillegg til renteinntektene fra kulturhusgaven består inntektene på denne kontoen hovedsakelig av sponsorinntekter fra næringsdrivende til Folkefesten. Første året dette ble bokført var i 2005. Sponsorene til Folkefesten er delt inn i to hovedgrupper, generalsponsor (4-5 stk) kr 50 000 og øvrige sponsorer med kr 25 000.

Brevene som er sendt ut for å trekke til seg sponsorer i 2007-09 er skrevet på kommunens brevark og undertegnet av ordføreren. Kommunens organisasjonsnummer er ikke benyttet på forespørselen om sponsorstøtte til arrangementet. Av innholdet på forespørselen er det ikke mulig å skille mellom Folkefesten og Kulturnatta. Fakturaene som er sendt ut i forbindelse med innkrevingen av sponsorstøtte er sendt fra Branding Larvik c/o ordførerkontoret og undertegnet av Øyvind Riise Jenssen, ordfører. Her er fakturaene merket med Larvik kommune, organisasjonsnummer 874 585 432. På forespørsel fra en sponsor via e-post datert 21.04.2009 om sponsorbidraget kan utgiftsføres, svarer Øyvind Riise Jenssen at "Ja, sponsorbidraget blir fakturert Branding Larvik (Larvik Kommune) og med kommunens org. nummer slik at beløpet kan utgiftsføres."

Det foreligger samarbeidsavtaler mellom Østlands-Posten AS og Branding Larvik for årene 2005 og 2006 som er inngått av daværende prosjektleder i Branding Larvik. For 2007 er denne avtalen inngått mellom Østlands-Posten AS og Branding Larvik/Larvik kommune og underskrevet av Øyvind Riise Jenssen, ordfører. Vi har ikke funnet avtaler for 2008 og 2009. Østlands-Posten AS hadde iflg. samarbeidsavtalen opsjon 4 år framover for å gå inn som generalsponsor og samarbeidspartner for Branding Larviks årlige "folkefest". De har bl.a. sponset prisene som betales ut til Kildeprisvinnerne og bidratt med markedsføringstiltak i forbindelse med Folkefesten. En av forutsetningene har vært at de hatt ett medlem i juryen for samtlige priskategorier.

Det er gitt tilskudd til Folkefest for ny E18 i oktober 2010. Det er også gitt årlig tilskudd til årets Larviksbedrift i årene 2005 - 2009. Årets Larviksbedrift har blitt delt ut sammen med Kildeprisene ved det årlige folkefestarrangementet. Prisen ble stiftet i 1994 og tidligere delt ut av ordfører i forbindelse med Larviksgallaen. Ifølge fakturaene som er sendt ut vises det til en avtale om at Larvik kommune skal dekke 50 % av kostnadene med den årlige tildelingen, mens Larvik Næringsforening, Larvik Håndverksforening, Larvik Handelsstandsforening og Østlands-Posten hver skal dekke 12,5 % av utgiftene. Fra 2005 ble kommunens del beregnet

fra det årlige tilskuddet på kr 100 000 som gis fra Larvik kommune til Branding Larvik til merkevarebygging, jf. punkt 4.1.

Årlige utgifter på kontoen har gått til arrangementene for folkefesten i årene fra 2005 – 2009 og utgifter til årlig utdeling av kildeprisene og Årets Larviksbedrift.

Mer sporadiske utbetalinger gjennom årene:

Det er gitt merkevarestøtte til spillergruppa i Larvik Håndballklubb (LHK) for 2007/08 med kr 25 000 og merkevarestøtte til LHK-spillergruppa i 2009/2010 med kr 51 000. I tillegg er det betalt for arenareklame i hallen til LHK med kr 35 000 i 2008 og gulvrekklame E-cup i hallen og produksjon av sponsorrekklame til TV 2 på ca kr 20 000.

Utgifter til blomster i Indre havn, ca kr 109 000 i 2009 er fordelt på to fakturaer til Vestfold Blomst AS. Larvik Line AS har fått støtte til oppstart av Lille-Pettern 2010. Søknaden er stilet til Larvik kommune. Det er gitt Støtte til Colin Archer Memorial Race 2010.⁷ Støtten på kr 15 000 skulle bidra til et arrangement for en delegasjon med næringslivsfolk fra Nederland med bl.a. en presentasjon av Larvik med busstur og lunsj. Det er gitt støtte til NM-Skolekorps 2010 på i alt kr 53.774 ved at regninger om leie av skoler er betalt til Larvik kommune. Videre er utgifter til materialer til benker på Østre Brygge betalt til kommunen. Nevlnghavn Vel har mottatt 10 000 til rydding av søppel. Det er handlet inn utstyr og betalt fakturaer i forbindelse med dugnad for opprusting av innfartsårene i 2009 for i underkant av kr 76 000. De siste fakturaene er adressert til Larvik kommune, postboks 2014 (fakturapostboksen). Utgifter i forbindelse med arrangering av Ta Sjansen i Indre Havn 2010 er belastet kontoen.

Hvordan søknader om mer sporadiske tilskudd til arrangementer, dugnader m.v. er formulert varierer, fra muntlige løfter fra Riise Jenssen til innkomne forespørsler på e-post og søknader adressert til Larvik kommune. Felles for disse er at det er Riise Jenssen som på eget grunnlag har vurdert forespørslene og har anmodet banken om utbetaling.

Da driftskontoen ble overført til kommunens regnskap 22.03.2011, hadde den en saldo stor kr 971 679,03.

Midlene på kontiene har ikke vært rapportert til skattemyndighetene av Branding Larvik, utover at banken har rapportert i samsvar med oppgaveplikten.

3.2 Revisors vurderinger

Det er gitt vesentlige beløp fra næringslivet i sponsorstøtte. Et spørsmål i den forbindelse er hva og hvem giverne har ment de ga støtte til. Skulle pengene gå inn i kommunekassa, for så å brukes til å arrangere Folkefesten og andre arrangement i Larvik? Eller var hensikten at disse midlene skulle brukes til tiltak helt uavhengig av kommunen? Vi mener det ikke kan svares entydig på dette. Når det gjelder aksjene til Tangaroa-aksjonen, er disse solgt til private og næringslivet. Vi kan ikke se at dette har vært koblet opp mot Larvik kommune, bortsett fra at ordfører har signert på aksjebrevene med navn og tittel. Unntaket her er tilskuddet fra Vestfold fylkeskommune som er gitt til Larvik kommune. Tilskuddet har nok blitt brukt som forventet av giveren, men burde vært overført via Larvik kommune og regnskapsført i kommunen.

⁷ Tidligere år ble støtte til arrangementet gitt fra kommunen, men for to år siden ble denne støtten avsluttet

Utgiftene i forbindelse med St. Hansfesten på Sanden er ikke fakturert til Larvik kommune eller ordfører. Det er tydelig at arrangementet har vært knyttet opp mot Link Larvik AS og Branding Larvik. Riise Jenssen sitter som styreleder i Link Larvik AS. Det er kommunestyret som foreslår valg av de kommunale styrerepresentantene overfor generalforsamlingen, men et styreverv i et aksjeselskap et personlig verv, der oppdraget er å ivareta selskapets interesser. Det som knytter disse utgiftene til Larvik kommune, er at bankkontoen som er belastet, er opprettet med Larvik kommunes organisasjonsnummer.

Andre fakturaer som er betalt fra kontoen er adressert til Larvik kommune. Det tyder på at leverandørene tror de har inngått avtale med Larvik kommune. I samsvar med koml § 9 vil det være naturlig å anta at kommunen kunne blitt juridisk ansvarlig for disse avtalene.

For mottakerne av fakturaer fra Branding Larvik c/o ordførerkontoret, merket med Larvik kommune og et organisasjonsnummer, kan det være naturlig å oppfatte at avsender har vært kommunen, og at de har betalt inn til en kommunal konto.

De prosjektene som er gjennomført og finansiert med sponsorinntekter fra næringslivet og salg av aksjebrev, er ikke oppgaver som det er naturlig å knytte til kommunal forvaltning eller som det foreligger særskilte vedtak om i kommunen.

Vi mener at midlene på kontoen ikke skulle vært en del av Larvik kommunes regnskap. Unntaket er rentene fra Liverød-gaven, som vi kommer tilbake til i kapittel 4.

4 Er overføringer fra kommunen hjemlet i vedtak?

4.1 Fakta og funn

Fra 2005 til 2010 har det årlig blitt overført kr 100 000 til Branding Larvik fra Larvik kommune. Overføringene er i samsvar med vedtak i den årlige behandlingen av strategidokumentet i budsjettbehandlingen. Disse overføringene til Branding Larvik har regnskapsavdelingen ansett som overføringer til en konto Riise Jenssen disponerte gjennom et privat initiativ. Rådmann eller assisterende rådmann har anvist alle overføringene til Branding Larvik. I 2009 fikk ikke Branding Larvik støtte i form av overføring av penger, men kommunen betalte deler av en faktura for Branding Larvik. Larvik kommune betalt kr 125 000 til denne leverandøren. Av dette fikk kommunen MVA-kompensasjon, slik at utgiften for kommunen ble kr 100 000.

I 2007 ga Larvik kommune et tilskudd på kr 50 000 til Tangaroa-ekspedisjonen for å få flåten tilbake til Larvik. I bilaget blir det henvist til behandling i formannskapet, uten angivelse av vedtak. Vi har ikke funnet vedtaket i saken.

Samme år ga Larvik kommune støtte til Folkefesten på kr 25 000. Branding Larvik hadde søkt om støtte. I budsjettet var det lagt inn et beløp som ordfører kunne disponere til "tilskudd til arrangementer og særskilte formål" under rapporteringsområdet "folkevalgte styringsorganer". Rådmannen anviste beløpet på kr 25 000..

Midlene som Thore Liverød og Alfa Eiendom AS ga til kulturhuset Bølgen har medført renteinntekter. Disse renteinntektene var ikke omtalt i gavebrevet fra giver. Midlene fra gaven som ikke er brukt står på en av kommunens bankkonti, regnskapsmessig står de på et bundet disposisjonsfond. Hvis ingen hadde stilt spørsmål ved renteinntektene, ville rentene gått inn i

kommunens driftsregnskap på linje med andre renteinntekter. Ordfører ønsket å avklare bruken av renteinntektene med giver og hadde derfor en telefonsamtale der de avklarte at renteinntektene kunne brukes til arbeid med å promotere kulturhuset, og at blant annet folkefesten kunne være et slikt tiltak. Vi har ikke fått tidfestet samtalen. Ordføreren sendte en e-post til økonomisjefen 31.01.2008 med beskjed om at renteinntektene skulle overføres til Branding Larviks konto. Ordfører opplyser at e-posten ble sendt etter at ordfører hadde fortalt økonomisjefen om avtalen med giver om bruk av renteinntektene. Denne e-posten har regnskapsavdelingen ansett som en stående anvisning. E-posten ligger som vedlegg 4. Totalt er det pr. 4. kvartal 2010 overført kr 976 243 i renteinntekter til Branding Larviks driftskonto.

Både ordfører og rådmann har fortalt at bruken av renteinntektene ble tatt opp i kommunestyret, men ingen har klart å finne referat fra dette. Diskusjonen var basert på at styreleder for kulturhuset ønsket å bruke renteinntektene på arrangementer i kulturhuset. Ordføreren redegjorde da for samtalen med giver og bruken av renteinntektene i Branding Larvik. Senere har ikke saken vært oppe til diskusjon i kommunestyret.

4.2 Revisors vurderinger

Kommunestyret har gitt administrasjonen hjemmel for å overføre kr 100 000 til Branding Larvik. Hvordan pengene skulle disponeres, har ikke kommunestyret tatt stilling til, så lenge de ble brukt til merkevarebygging. Det kan stilles spørsmål om det foreligger gyldig vedtak på overføringen av kr 50 000 til Tangarøa-aksjonen.

Ordfører og giver har avtalt hvordan renteinntektene av Liverød-gaven skal brukes. For å kunne ta stilling til om ordføreren har anledning til å inngå en slik avtale, må man vite om midlene er kommunale. Hvis giver har gitt midlene uten forbehold, er det kommunestyret som kan bestemme over rentene. Ordfører har så langt vi kjenner til ikke myndighet til å inngå denne type avtale uten å ha fått fullmakt fra kommunestyret. Det bør være kommunestyrets ansvar å vurdere hvordan renteinntektene skal disponeres, med utgangspunkt i hva giver ønsker. Muntlige avtaler er like bindende som skriftlige. For å dokumentere hva avtalepartene har blitt enige om, er det en fordel å lage skriftlige avtaler.

Vi har fått oversendt den "stående anvisningen" som er grunnlaget for overføring av rentepengene til Branding Larvik. Dokumentet tilfredsstiller ikke de krav som må settes til en anvisning.

5 Har kommunen betryggende kontroll med forvaltningen av kommunale midler på kontiene?

5.1 Fakta og funn

Administrasjonen og ordføreren har ikke oppfattet midlene på kontoen som kommunale midler. Dermed har ikke administrasjonen ført noen form for kontroll med midlene.

Verken kommunestyret eller administrasjonen har bedt om rapportering tilbake på hvordan støtten fra kommunen har blitt brukt. Larvik kommune har rutiner for at søknader om støtte behandles av kulturenheten og legges fram for kommunestyret to ganger i året. Noen støtteordninger har vart over lengre tid. Noen av de som får støtte har krav om rapportering, mens andre bevilgninger ikke følges av et krav om rapportering.

Kommunestyret har behandlet sak 062/10 om “Folkefesten – Larvik kommunes framtidige engasjement”. Kommunestyret vedtok blant annet at “Ansvarsforholdene knytta til økonomi og regnskap må avklares og bør knyttes til en eksisterende juridisk enhet.”

Da rådmannen ble klar over at kontiene var knyttet til Larvik kommunes organisasjonsnummer, ga rådmannen beskjed om at kontiene måtte inn i kommunens regnskapssystemer og forvaltningen av kontiene måtte underlegges kommunens rutiner.

5.2 Revisors vurderinger

Kommunen har ikke ført kontroll med bankkontiene. Vi er enige i rådmannens vurdering av at bankkonti knyttet til Larvik kommunes organisasjonsnummer, må inn i kommunens regnskapssystem og kommunens rutiner. Om midlene på kontiene er kommunens eiendom er et annet spørsmål.

Det er dermed ikke sikkert at midlene burde stå på en kommunal konto. Vårt inntrykk er at intensjonen med kontoen har vært å ha en konto for å skaffe sponsormidler til virksomhet som ligger utenfor kommunen. Vedtaket i kommunestyret fra sak 062/10 taler også mot at kontoen i framtiden skal være kommunal. Derfor mener vi at kommunen i samarbeid med komitémedlemmene for Branding Larvik, bør vurdere om det finnes en bedre løsning enn at midlene på kontoen er knyttet til kommunen

6 Spørsmål knyttet til habilitet og etikk

6.1 Fakta og funn

De etiske retningslinjene⁸ slår fast at folkevalgte og ansatte skal unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og personlige interesser. Øyvind Riise Jenssen mener selv at han alltid har vært spesielt bevisst på at han ikke på noen måte skal utnytte sin rolle som ordfører. Han har ikke tenkt på at jobben i forbindelse med Branding Larvik skulle medføre etiske problemer eller at noen skulle stille spørsmål ved hans habilitet i forbindelse med dette arbeidet. Han sier selv at han i ettertid har innsett at han burde vært tydeligere på når han sendte brev på vegne av kommunen og på vegne av Branding Larvik.

Riise Jenssen uttaler at han ”legger seg flat” dersom han kan ha gjort feil i forbindelse med bruk av organisasjonsnummer eller andre forhold, men påpeker at dette aldri har vært en bevisst handling.

6.2 Revisors vurderinger

Vi har ikke funnet forhold som tilsier at ordføreren har misbrukt sin stilling for å fremme egne interesser for privatpersonen Øyvind Riise Jenssen. Mange forhold tilsier at det ikke skilles mellom Øyvind Riise Jenssen og ordføreren i det offentlige rom. Imidlertid mener vi at det kan være grunn til å kritisere at han ikke har innsett at det har gått et skille i økonomiske forhold, der han handler som ordfører på vegne av kommunen, og økonomiske forhold knyttet til Branding Larvik. I flere av de forholdene vi har undersøkt, har det vært en klar sammenblanding. Dette går på bruk av kommunens organisasjonsnummer, brevark og

⁸ Etiske retningslinjer, Kommunen som arbeidsgiver kap. 1.8. Gyldig fra 30.03.09.

betaling av fakturaer som er stilet til kommunen, uten at det opplyses at dette ikke er et kommunalt anliggende. Etter vår vurdering er det utvist et dårlig etisk skjønn når det ikke er skilt mellom rollene.

Når det gjelder spørsmålet om habilitet, viser vi til vårt notat vedrørende Folkefesten som ble lagt frem for kontrollutvalget og kommunestyret i juni 2010. I den forbindelse ble det vist til Folkefestkomiteen. Dette forholdet kan imidlertid videreføres til andre komiteer og arrangementer. Ordførers rolle i komiteer og andre arrangementer er uklar. Dersom ordfører deltar som privatperson, kan det medføre inhabilitet i kommunale saker som angår de arrangementene eller organene som ordfører har et spesielt engasjement i, jf. fvl. § 6 første ledd e) eller § 6 andre ledd. En slik inhabilitet er neppe noe stort problem for kommunen.

Ordførers aktivitet med å skaffe sponsorer til arrangementet kan etter vår vurdering medføre inhabilitet i andre kommunale saker der sponsorer av arrangementet er part eller berørt på annen måte, jf. fvl. § 6 fjerde ledd. Dette må imidlertid vurderes helt konkret i det enkelte tilfelle.

7 Revisors konklusjoner

Vi har ikke funnet forhold som tilsier at ordføreren har misbrukt sin stilling for å fremme egne interesser for privatpersonen Øyvind Riise Jenssen.

Det har vært en uheldig sammenblanding av roller. Øyvind Riise Jenssen har ikke vært bevisst på når han har representert kommunen og når han har representert Branding Larvik. Omverdenen vil se på han som ordfører, men han burde selv vært bevisst bruken av tittel, brevpapir, logo og organisasjonsnummer.

Dersom Riise Jenssen deltar i styrer, komiteer og andre utvalg som privatperson, kan det medføre inhabilitet i kommunale saker som angår disse.

Vi mener at det er politisk forankret at virksomheten til Branding Larvik ikke er en del av kommunens oppgaver. Det kommer frem i kommunestyrevedtaket i sak 017/05 at Branding Larvik ikke skulle videreføres som kommunalt prosjekt. Vi viser også til kommunestyresak 062/10 om kommunens framtidige engasjement i forbindelse med videreføring av Folkefesten. Vår gjennomgang av dokumenter tilsier ikke at de prosjekter og arrangementer som er gjennomført, er oppgaver som det er naturlig å knytte til kommunal forvaltning eller som det foreligger særskilte vedtak om i kommunen. Virksomheten til Branding Larvik er ikke en del av kommunens oppgaver og er ikke politisk forankret.

Branding Larvik har siden 2005 vært drevet på privat initiativ. Virksomheten er i stor grad finansiert av sponsormidler fra næringslivet. Støtten fra kommunen har vært ment som en støtte til dette initiativet. Den årlige støtten på kr 100 000 er basert på vedtak i forbindelse med strategidokumentet. Det kan stilles spørsmål om det foreligger gyldig vedtak på støtten på kr 50 000 til Tangaroa aksjonen, siden det ikke er vist til vedtak i saken.

Overføringen av renteinntektene er basert på en muntlig avtale mellom mottaker og giver, og anvist ved en e-post fra ordfører. Ordfører har neppe fullmakt til å avgjøre kommunens holdning og tolke gavebrevet på vegne av kommunen. Dette burde ikke være gyldig grunnlag for administrasjonen for å overføre midler til det de oppfattet som en ekstern, privat konto.

Den stående anvisningen som er grunnlaget for overføringer av rentene fra kommunen til Branding Larvik tilfredsstiller ikke de krav som settes til en anvisning.

Renteinntektene har vært brukt på Folkefesten i samsvar med en muntlig avtale mellom giver og ordfører. Det er ikke klart at avtalen innebærer at alle renteinntektene skulle disponeres av Branding Larvik.

Bankkonti knyttet til Larvik kommunes organisasjonsnummer skal være en del av kommunens regnskap og forvaltningen av slike konti skal følge kommunens rutiner. Bruken av kommunens organisasjonsnummer, både i forbindelse med oppretting av bankkontiene og på utgående fakturaer, er ikke i samsvar med enhetsregisterloven.

Kommunen har ikke ført noen form for kontroll med de midlene som er overført fra kommunen til kontiene. Dette er begrunnet med at administrasjonen ikke har ansett dette som overføringer til arrangementer som kommunen skal kontrollere.

Regnskapsavdelingen fjernet fakturaer adressert til Larvik kommune fra kommunens regnskapssystem og oversendte dem til ordførerens kontor. På samme måte har årsoppgaver fra DnBNOR der Larvik kommune står som kontoeier, først blitt sendt til kommunens fakturaadresse. Når dette ikke har vært tatt opp til diskusjon, tyder dette på svikt i internkontrollen i kommunen.

Litteratur og kildereferanser

Lover:

Lov av 10 februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
Lov av 21 juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven).
Lov av 25 september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
Lov av 3 juni 1994 nr. 15 om Enhetsregister (enhetsregisterloven).
Lov av 17 juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.(regnskapsloven).
Lov av 26 mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
Lov av 16 juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser.
Lov av 19 nov 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven).

Litteratur: Overå.O/ Bernt.J.F.(2006): Kommuneloven med kommentarer, Kommuneforlaget AS, Oslo

Etiske retningslinjer, Kommunen som arbeidsgiver kap. 1.8. Gyldig fra 30.03.09

Kommunestyrevedtak:

Strategidokumentet 2004 – 2007

Bevilget kr.500.000 for året 2004.

Omtalen i dokumentet:

Merkevarebygging, videreføring

Kommunens bidrag til merkevarebygging og øvrig næringsrettede aktiviteter foreslås videreført i 2004.

Strategidokumentet 2005 – 2008

Vedtatt kr.500.000 pr år til ”merkevarebygging”

Kommentaren i dokumentet:

K – sak 234/03 Merkevarebygging, videreføring

Kommunens bidrag til merkevarebygging og øvrig næringsrettede aktiviteter. Budsjettmidler i 2003 og 2004. Det foreslås at tiltaket videreføres i perioden 2005-2008.

K-sak 017/05 Samarbeidsavtale med LHK

Det var inngått en avtale med LHK i 2000, som utløp 30.juni 2004. Administrasjonen fant det ikke formålstjenlig å videreføre avtalen. Kommunestyret ble invitert til å ta stilling til ny avtale for året 2005. Rådmannen la fram saken uten innstilling.

Vedtak:

- *Larvik kommune gir 400.000,- kroner til Larvik Håndballklubb i sponsoravtale.*
- *Avtalens innhold reforhandles i tråd med dette.*
- *Beløpet (kr.400.000,-) finansieres ved tilsvarende reduksjon i bevilgningen til merkevarebygging*

Merkevarebygging med ny økonomisk ramme

Brandingarbeidet i regi av ”brandingkomiteen” fortsatte med en årlig ramme fra kommunen på kr.100.000.

Kr.100.000 overført til bankkonto for prosjektet, oppgitt og etter årlig henstilling fra ordfører, leder av komiteen.

K-sak 010/10

Kommunestyret videreførte avtalen med LHK.

K-sak 062/10 Folkefesten – kommunens framtidige engasjement

Vedtak:

1. Larvik kommune oppfordrer arrangementskomiteen til å videreføre Folkefesten med samme profil som til nå.
2. Ansvarsforhold knytta til økonomi og regnskap må avklares og bør knyttes til en eksisterende juridisk enhet. Det er en forutsetning for eventuell kommunal støtte at regnskap og protokoller er tilgjengelig for innsyn og revisjon fra kommunens side.
3. Eventuell bruk av kommunale lokaler eller arbeidskraft avtales særskilt.

Vedlegg:

Nr. 1 - Ordførerens orientering til kommunestyret 23.03.2011

Nr. 2 - E-post for anvisning av renteinntekter

Vedlegg 1: Ordførerens orientering til kommunestyret 23.03.2011

Ordførerens "hemmelige konto"

Litt historie:

- I 2004 ble Folkefesten arrangert for første gang i Sliperiet, da som et kommunalt arrangement i regi av Branding Larvik, finansiert innenfor rammen av de prosjektmidlene kommunestyret hadde bevilget til Branding Larvik gjennom behandlingen av Strategidokumentet des.2003.
- Under budsjettbehandlingen ett år seinere, i desember 2004 foreslo rådmannen å avsette 500.000 til videreføring av Branding Larvik og Folkefesten. Flertallet endret dette under den politiske behandlingen slik at den inngåtte sponsoravtalen med LHK på 400.000 skulle dekkes av disse midlene.
De gjenværende 100.000 skulle gå til Branding Larvik, noe de også har gjort hvert år fram til 2010. Disse midlene er det ingen føringer på bruken av ut over at de skal brukes til arrangementer og tiltak som underbygger merkevarebyggingen av LARVIK. Disse midlene har undertegnede disponert via Branding Larviks konto.
- Når Branding Larvik og Folkefesten fikk redusert sitt tilskudd så betydelig var det i praksis ikke mulig å videreføre Folkefesten uten betydelig støtte fra næringslivet.
- Brandingkomiteen ønsket likevel å videreføre dette arrangementet og startet arbeidet med planlegging av arrangement i 2005 og innsamling av sponsormidler fra næringslivet. Folkefesten og Branding Larviks arbeid ble videreført av entusiaster og ildsjeler på frivillig basis, og var ikke lenger en del av den kommunale virksomheten. At undertegnede ikke kunne engasjere seg i dette fordi jeg var ordfører er det ingen som så langt har stilt spørsmål om.
- I september/oktober 2005 etablerte Branding Larvik 2 kontoer i DnbNor, en driftskonto og en prosjektkonto. Dette var ut og inn kontoer primært for å håndtere Folkefesten og andre ikke-kommunale arrangementer i Larvik – finansiert helt eller delvis av næringslivet og de kommunale midlene som ble overført iht de årlige Strategidokumentene.
- Det har fra dag én blitt ført nøyaktige og ryddige regnskaper over disse kontoene, og de første årene var det Ernst & Young som reviderte dem.
Siden dette ikke lenger var en del av Larvik Kommunes virksomhet og underlagt den kommunale revisjonen så var det ekstra viktig å kunne dokumenter bruken av disse midlene, noe jeg i disse dager er svært glad for jeg har gjort.
- Totalt i perioden 2005-2011 er det samlet inn 7,7 mill fra næringslivet og Larvik kommune har bidratt med 494.000 – gjennom 5 årlige overføringer av 100.000,- med unntak av 2007 hvor overføringen var 94.000.
I tillegg har kommunestyret bevilget 50.000 til ett av de prosjektene Branding Larvik har drevet med, Tangaroaekspedisjonen og spesielt hjerntransporten av flåten etter endt ekspedisjon.
- I tillegg til i alt 7 Folkefester, som med unntak av 2009, alle har gått med overskudd, har Branding Larvik vært involvert i:

Tangaroaekspedisjonen i 2006

Vi hadde som mål å bidra med 1 mill. og gjennom det bli hovedsponsor for ekspedisjonen og gjennom det bokstavelig talt "Sette Larvikslogoen i toppen av masta" - i kjølvannet av Thor Heyerdahls Kon-tiki ekspedisjon. Gjennom dette bidraget sikret vi også Larvik opsjon på flåten etter endt seilas.

Vi samlet inn, gjennom salg av Folkeaksjer pålydende kr.200, ca.1,2 mill. + ytterligere ca.300.000 for å få fraktet flåte og utstyr hjem til Larvik etter endt seilas.

St.Hans på Sanden i 2007, hvor alle utbyggingsprosjektene i Larvik ble presentert og avsluttet med gratis DDE-konsert fra storscenen på Sanden. Dette arrangementet ble i sin helhet finansiert med sponsorinntekter fra Næringslivet.

Larvik 09, i det året hvor det meste ble åpnet i Larvik ble det utarbeidet en brosjyre og vi hadde en koordineringsrolle i forhold til alle de nye fasilitetene som kom. Dette ble det redegjort for på et innmeldt spørsmål fra Hallstein Bast 11.03.09

Øvrige samarbeidspartnere her var:

Statens Vegvesen med E-18 prosjektet

Norges Håndballforbund med Beach EM i Håndball på Sanden

Larvik Golfklubb med Ladies European Tour

Vestfold Fylkeskommune med Th.vg.skole

Kulturhuset Bølgen

Larvik Arena

Og Amfi Bryggerikvartalet.

Larvik 09 var også med på et ukes arrangement i Oslo.

Kunstnere og næringsaktører presenterte sine produkter og prosjekter i Rådhusgalleriet i Oslo.

Branding Larvik var også delaktig i Ta sjansen i Indre Havn 2010 – og TV2 og opptakene til Senkveld med Thomas & Harald, og ikke minst folkearrangementet i etterkant.

- Spørsmål om bruk av kommunens organisasjonsnummer dukket først opp i 2007/2008 etter at en av de store sponsorene ikke kunne utbetale sponsorstøtten før Branding Larvik hadde et organisasjonsnummer å vise til. Vi hadde altså gjennom flere år sendt ut krav om innbetaling av sponsormidler til Branding Larviks konto uten et organisasjonsnummer – ingen hadde påpekt behov for det tidligere, selv ikke ØP som den største bidragsyteren! Jeg vil ikke på noen måte skyve ansvaret over på noen andre, men fra administrasjonen side fikk jeg da beskjed om at Branding Larvik kunne benytte kommunens organisasjonsnummer. At Branding Larvik fra det tidspunktet benyttet kommunens organisasjonsnummer er altså ikke noe jeg har tatt meg til - eller funnet på av eget hode. Jeg burde sikkert skjönt allerede da at dette kunne være problematisk, og beklager det, men for meg ble dette der og da av mer praktisk betydning enn juridisk.
- Rentepengene fra Liverødgaven er det redegjort for både fra denne talerstolen tidligere og gjennom flere direkte forespørsler fra kommunestyrerepresentanter. Giveren har også redegjort for dette i en kommentarartikkel i ØP for noen dager siden. Av de 976.000,- som utgjør avkastningen av gaven så langt, er det kun etter avtale med giver brukt 2 x 75.000 til Folkefestarrangementet, hvorav det ene arrangementet faktisk ble gjennomført i Bølgen. Alfa Eiendom/Sjøparken Larvik og Østlandsposten har i alle år fram til og med 2009 vært Generalsponsor og bidratt med 75.000 hvert år. Det vil si at av renteavkastningen står det fortsatt 816.000 ubrukt på konto.
- Det har tidvis i hele denne perioden 2005-2011 vært reist spørsmål om Branding Larvik og Folkefesten har vært et kommunalt anliggende eller ikke.

Fra min side har det aldri vært tvil om at denne virksomheten har ligget utenfor det kommunale ansvarsområdet fra 2005, når det kommunale prosjektet ble avsluttet og videreføringen av Folkefesten måtte skje gjennom sponsormidler fra næringslivet. Det toppet seg skikkelig da Folkefestens underskudd i 2009 resulterte i at Kulturkontorets regnskap for 2009 hadde et merforbruk på vel 260.000 kr, og at rådmannen ifm Regnskapsavslutningen foreslo å dekke dette inn. Kommunestyret sluttet seg til dette, men debatten var der og vedvarte. Det førte som kjent til at jeg valgte å dekke dette inn ved å avstå godtgjørelse i 4 måneder i 2010. Kontrollutvalgets og kommunestyrets konklusjoner etter dette var entydige; Branding Larvik og Folkefesten er IKKE et kommunalt anliggende!

- Ved at Branding Larvik har fått benytte kommunens organisasjonsnummer, så er det kanskje ikke så enkelt, og det beklager jeg selvfølgelig.
- Rådmannen er klar på at dette er en del av kommunens virksomhet så lenge kommunens organisasjonsnummer er brukt og følgelig er alle bilag og regnskaper fra 2005 og fram til i dag overlevert regnskapssjefen sammen med en inntående saldo på Branding Larviks konto på ca 970.000 kr. Regnskapene fra 1.1.11 blir ført av Larvik Kommune og vil bli revidert av Telemark kommunerevisjon som en del av Larvik Kommunes regnskap. Branding Larvik er lagt inn som et prosjekt under Folkevalgte styringsorganer på ansvarsområde 1770 og fakturaer inn og ut, og inn- og utbetalinger håndteres via kommunens systemer.
- Jeg er glad for at Kontrollutvalget har bedt Telemark Kommunerevisjon om en rapport om denne kontoen, og når den foreligger vil kommunestyret få full anledning til å gjennomgå og diskutere også denne saken nærmere.

Vedlegg 2: E-post for anvisning av renteinntekter

Odd M. Vatne

Fra: Jon Fonkalsrud
Sendt: 1. februar 2008 12:49
Til: Øyvind Riise Jenssen
Kopi: Odd M. Vatne
Emne: SV: Renter av gaven fra Thore Liverød

Hallo Øyvind,
OK - tar dette med Odd. Han følger opp.

Hilsen Jon

Frå: Øyvind Riise Jenssen
Sendt: 31. januar 2008 11:31
Til: Jon Fonkalsrud
Emne: Renter av gaven fra Thore Liverød

Hei Jon!
Bare for ordens skyld;
Når du skal fortløpende avregne rentene av de 10 mill. som ble gitt til Kulturhuset fra Thore Liverød skal de overføres til:

Branding Larvik
Ordførerkontoret
Romberggt.4
3256 Larvik

Kto. 7177.05.95805

mvh Øyvind RJ

*Denne e-posten anses vi som stående
anvisning for overføring av renter
til Branding Larvik.*

23/3-11

Odd Dal

01.02.2008